“खुब्याची सांधेरोपण शस्त्रक्रिया”

लेखक

डॉ. विनोद एच. जैन

डी. एन. बी. (ऑर्थो)

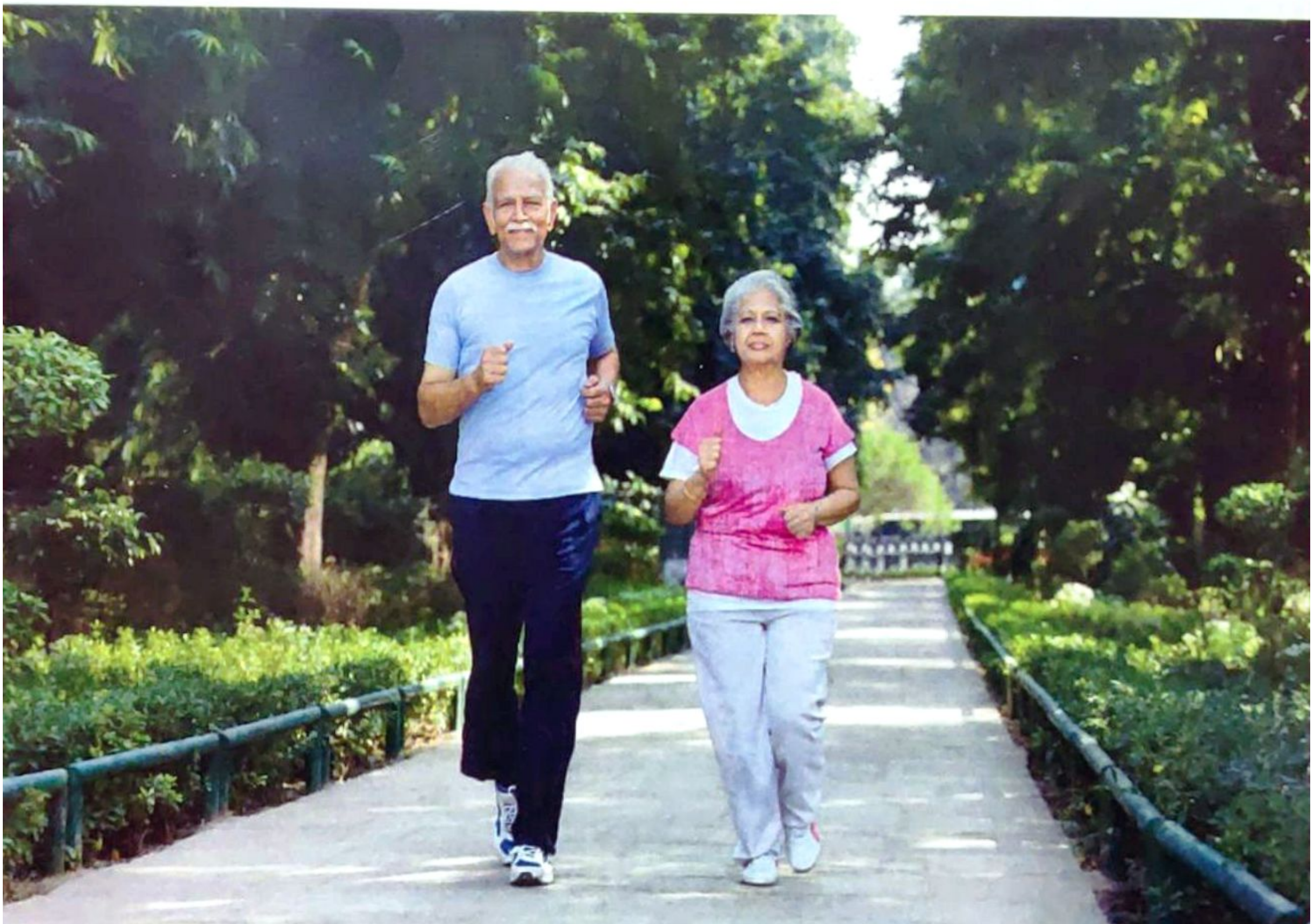

विनोद हॉस्पिटल

(ऑर्थोपेडिक ॲन्ड सोनोग्राफी सेंटर)

एन. ए. बी. एच. मान्यता प्राप्त मिळालेले खान्देशातील पहिले ऑर्थोपेडिक हॉस्पिटल

जळगावमधील प्रथितयश अस्थिरोगतज्ञ डॉ. विनोद जैन यांचे विनोद हॉस्पिटल हे संपूर्ण खान्देशातील एन. ए. बी. एच. मान्यता प्राप्त मिळालेले पहिले ऑर्थोपेडिक हॉस्पिटल ठरले आहे.

अतिशय कडक निकष असणारी ही मान्यता मिळवणे कठीण असते. पण विनोद हॉस्पिटलच्या संपूर्ण टिमने हे यश मिळवून दाखवले आहे. मुळातच एन. ए. बी. एच. चे सर्व निकष पूर्ण करणे हे कोणत्याही हॉस्पिटलकरिता जिकिरीचे व भरपूर वेळ लागणारे काम असते. आणि विनोद हॉस्पिटलसारख्या सिंगल स्पेशालिटी हॉस्पिटलमध्ये तर हे अजून कठीण होत असते. मागच्या दिड वर्षापासून संपूर्ण टिमने एन. ए. बी. एच चे सर्व निकष व प्रक्रिया पूर्ण करायला सुरुवात केली होती.

यामध्ये प्रामुख्याने सर्व प्रोसीजर्स, पेशंट्सची काळजी घेण्याच्या पद्धती, ऑपरेशन्सच्या वेळी घेतली जाणारी काळजी व यासारख्या शेकडो बाबी नीट तपासल्या जातात.

या सर्व गोष्टी अतिशय बारकाईने व काटेकोर तपासल्या जातात. कुठेही लहानशी गोष्ट जरी व्यवस्थित नसेल, तरी ही हॉस्पिटलला मान्यता दिली जात नाही. पुन्हा तपासणीसाठी काही महिने वाट पहावी लागते. यामुळेच एन. ए. बी. एच मान्यता असणे ही सर्वच हॉस्पिटलसाठी अत्यंत प्रतिष्ठेची बाब असते.

जळगांवमध्ये आजपर्यंत काही मल्टीस्पेशालिटी हॉस्पिटलांनी ही मान्यता मिळवली आहे. मात्र कुठल्याही ऑर्थोपेडिक हॉस्पिटलला आजपर्यंत ही मान्यता मिळवता आलेली नव्हती. विनोद हॉस्पिटलने ऑर्थोपेडिक या शाखेमध्ये सर्वप्रथम ही मान्यता मिळवून सर्व जळगावकरांची मान उंचावली आहे.

हॉस्पिटलमध्ये केल्या जाणा-या जवळपास सर्वच सर्जरीज् साठी ही मान्यता मिळाली आहे. ज्यात प्रामुख्याने मणक्यांचे व पाठीच्या शस्त्रक्रिया, दुर्बिनीतून होणा-या शस्त्रक्रिया, गुडघाबदल व खुबा बदल शस्त्रक्रिया व इतर याकरिता ही मान्यता मिळाली आहे. त्याचसोबत एक्स-रे, सोनोग्राफी, मॅमोग्राफी व कलर डॉप्लर या सर्व तपासण्यांसाठी ही मान्यता मिळाली आहे.

विनोद हॉस्पीटल

लाडवंजारी मंगल कार्यालय जवळ, आकाशवाणी चौक,
गणपती नगर, नॅशनल हायवे नं. ६, जळगांव.

फोन: (०२५७) २२३५६५८,२२२०९९९

अनुक्रमणिका

१. मांडीच्या/खुब्याच्या सांध्याची रचना

२. खुब्याचे दुखणे – कारणे

३. हिप (खुबा) रिप्लेसमेंटचे ऑपरेशन करण्याची गरज केंव्हा पडते ?

४. सांधेवातामुळे होणारे खुब्याचे दुखणे

५. खुब्याचे दुखणे कमी होण्याचे उपाय - विना ऑपरेशन

६. खुब्याचीसांधाबदल शस्त्रक्रीया Total Hip Replacement

७. सांधेरोपणासाठी आवश्यक गोष्टी

८. शस्त्रक्रियेनंतरचे औषधोपचार

Our Motto
Life is Motion,
Motion is Life

ते आम्ही देत आहोत

डॉ. विनोद एच. जैन

डी. एन. बी. (ऑर्थो)

डॉ. सोनाली व्ही. जैन

डी. एम. आर. ई. (रेडीओलॉजीस्ट)

१. खुब्याच्या सांध्याची रचना

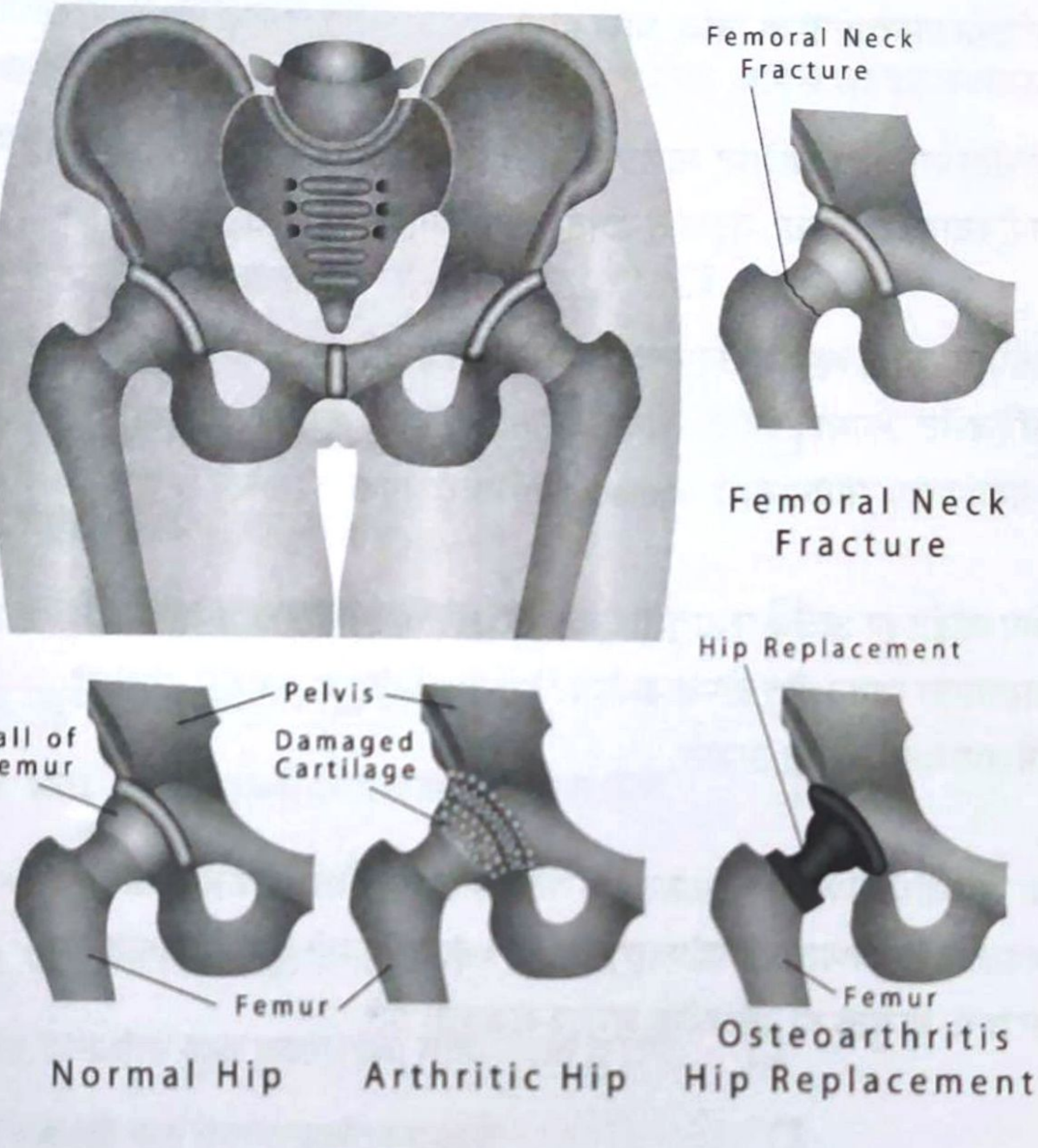

आपल्या शरिरात असंख्य सांधे असतात व त्यामुळे कोणत्याही सांध्याला काहीही त्रास होत असल्यास आपल्याला खुप कष्ट पडतात व छोट्या मोठ्या हालचाली करताना त्रास होतो.

प्रत्येक सांधा हा विशिष्ट भागासाठी व हालचालीसाठी महत्वाचा असतो. तरी त्यामध्ये गुडघा, खुबा व खांदा हे अतिमहत्वाचे सांधे आहेत.

आपला खुबा म्हणजे आपल्या शरिरातील सर्वात मोठी बॉल व सॉकेट अॅरेंजमेंट असते. आपले थायबोन (मांडीचे हाड) हे एका कपाच्या आकाराच्या सॉकेटमध्ये acetabulum मध्ये पक्के बसलेले असते.

हिप जॉईंट हा अनेक स्नायुंनी एकत्र बांधलेला असतो. ह्या जॉईंटची हालचाल व्यवस्थीत होण्याकरीता तिथे ल्युब्रीकंट व स्नायुंचे अनोखे मिश्रण कार्य करीत असते.

या सांध्यांचे वैशिट्य हे असते कि यांची हालचाल कोणत्याही दिशेला व जवळपास कोणत्याही कोणात होते. या सांध्याभोवती कुर्च्यांचा जाड थर असतो. यामुळे या सांध्यांना भरपूर मजबूती येते.

२. खुब्याचे दुखणे – कारणे

आजकालच्या जीवनामुळे व लाईफ इस्पक्टन्सी वाढल्यामुळे भरपूर लोकांना खुब्याचात्रास होतो.
खालील गोष्टीवरून तुम्हाला खुब्याचा त्रास होतो आहे व त्यावर उपचार करण्याची वेळ आलेली आहे असे समजावे.

१. उठताना किंवा बसतांना आधार लागणे. ❒

२. चालतांना किंवा उतरतांना त्रास जाणवणे. ❒

३. चढतांना खुब्यात दुखणे. ❒

४. पाय हलवितांना त्रास होणे. ❒

५. मांडी घालून बसल्यानंतर त्रास होणे. ❒

६. खुब्याचा व आजुबाजुचा भाग सुजतो. ❒

७. शौचासाठी / लघवीसाठी बसतांना त्रास होणे. ❒

८. चालण्याचा वेग कमी होणे. ❒

९. जास्त अंतरापर्यंत चालता न येणे. ❒

१०.झोपतांना कुस बदलतांना मांडीजवळ दुखणे. ❒

११.दोन्ही पाय चालल्यानंतर दुखणे. ❒

१२.चालतांना लचक बसणे व चाल सरळ नसणे. ❒

यापैकी काहीही त्रास होत असल्यास तुम्ही लगेच विनोद हॉस्पीटलमध्ये येवून डॉक्टरांकडून तपासणी करून घ्यावी.

३. हिप(खुबा) रिप्लेसमेंटचे ऑपरेशन करण्याची गरज केंव्हा पडते?

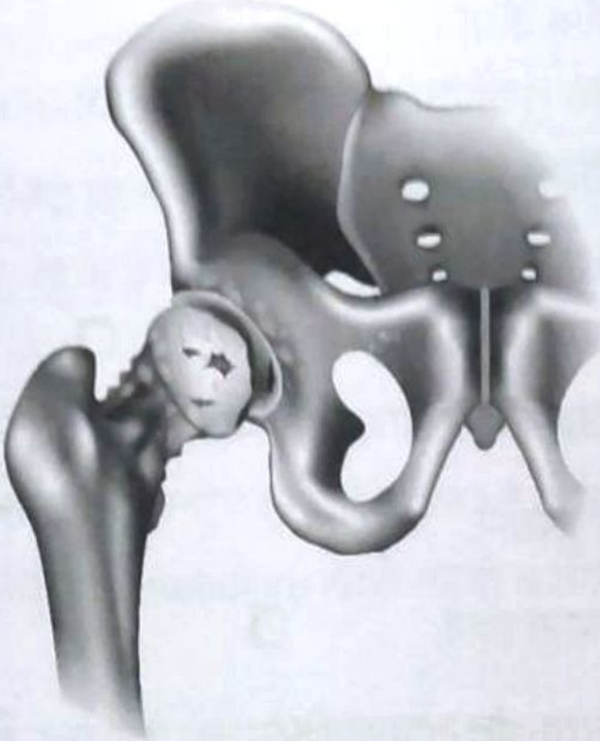

चालण्यासाठी, जिने चढतांना व उतरतांना, शौचासाठी/टॉयलेटला बसतांना किंवा कुशीवर झोपतांना खुब्यामध्ये भरपुर त्रास होत असेल व दुखत असेल तर त्यासाठी साधारणपणे हे ऑपरेशन केले जाते.

नोट- इतर सर्व उपाय करुन जर काही आराम मिळत नसेल, तर आणि तरच आपल्याला हॉस्पिटल मध्ये हीप रिप्लेसमेंट ऑपरेशन करुन घेण्याचा सल्ला दिला जातो. तुमच्या खुब्यामध्ये जर फक्त हाडे मोडण्याचा (आपण बोटे मोडतो) त्याचप्रमाणे आवाज येत असेल आणि दुखत नसेल, तर काळजीचे कारण नसते.

साधारण: उपचारांनी त्यावर इलाज केला जातो.

४. सांधेवातामुळे होणारे खुब्याचे दुखणे

सांधेवात म्हणजे सांध्यांची झीज होणे.

सांधेवाताची कारणे :
वयानुसार - वय जसे वाढते त्यामुळे होतो, पायामध्ये वाक येणे, हाडांचा कमकुवतपणा, कामाची पध्दती, जुने आजार, जास्त वजन, लठ्ठपणा, अनुवंशिकता, पाय छोटा मोठा असणे, खुब्याचा सांधा खराब असणे.

लक्षणे :
स्टेज-१ : ऑस्टियो ऑर्थोराईटिस, सुज येणे, मांडी घालताना, खाली बसताना दुखणे, जास्त अंतर चालता न येणे

स्टेज-२ : मॉडरेट ऑस्टियो ऑर्थोराईटिस, सुज येणे, सांधाहलविताना आवाज येणे, सकाळी उठल्यावर सांधाअकडलेला असणे.

स्टेज-३ : सिव्हिर ऑस्टियो ऑर्थोराईटिस, आराम करतांनाही दुखणे, चालणे / उठणे / बसणे त्रास दायक होणे.

५. खुब्याचे दुखणे कमी होण्याचे उपाय-विना ऑपरेशन

खुब्याच्या दुखण्यासाठी उपायः
त्रास वाढल्यानंतर ऑपरेशन करण्यापेक्षा त्रास होऊ नये म्हणून काळजी घेतलेली चांगली.

माईल्डऑस्टियो ऑर्थोराईटिसः (स्टेज-१)

१. मांडी घालणे कमी करावे.
२. भारतीय शौच पध्दती टाळणे.
३. वजन कमी करणे.
४. पायातील वाक स्पेशल शुज वापरुन किंवा ऑपरेशन करून दूर करणे.
५. फ्रॅक्चर असेल तर तशी ट्रीटमेंट करुन घेणे.
६. कॅल्शियम व विटामिन डी वाढविणे.
७. सांध्याचे व्यायाम करणे.
८. डॉक्टरांच्या सल्ल्यानुसार वेदनाशामक औषधी घेणे.
९. काठी घेवून चालणे.

विनोद हॉस्पीटल, जळगाव   फोनः (०२५७) २२३५६५८,२२२०९९९

मॉडरेट ऑस्टियो ऑर्थोराईटिसः (स्टेज-२)

१. माईल ऑस्टियो ऑर्थोराईटिस असलेले सर्व उपाय करणे.

२. ऑर्थोस्कोपिक डिब्रायईडमेंट : ज्या सांध्यामध्ये काही पदार्थ / लुज बॉडीज असतील तर या ट्रीटमेंट द्वारे काढता येतात व त्याने पुष्कळ आराम मिळतो.

३. ऑस्टियाटोमी – जर हाडांना वाक असेल तर ऑपरेशनद्वारे तो वाक दूर केला जातो.

४. सेरॉईडचे इंजेक्शन – काही वेळा हे दिले जातात. परंतु यांच्यामुळे सांधा जास्त खराब होण्याची शक्यता असते.

५. Hemireplacement Arthosplastyजो भाग जास्त खराब झाला आहे त्याला बदलविणे.

सिव्हिर ऑस्टियो ऑर्थोराईटिसः (स्टेज-३)

यात सर्व हालचालींना त्रास होतो.

वरील सांगितलेले सर्व उपाय केले जातात. जर त्यांनी फरक नाही पडला. तर जॉईंट रिप्लेसमेंटची गरज पडते.

६. खुब्याची सांधाबदल शस्त्रक्रीया

Total Hip Replacement

खुब्याच्या सांधाबदल शस्त्रक्रियेमध्ये संपूर्ण सांधा बदलला जात नाही. आधी बघितल्यानुसार 'बॉल व सॉकेट' हे दोन्ही बदलले जातात. कारण त्याच हाडांना मुख्यत्वे प्रॉब्लेम आलेला असतो. इथे फेम्युर ह्या हाडाचा गोलाकार भाग म्हणजेच ॲसेरा ब्युलम ह्या सांधाबदलासाठी वापरल्या जाणाऱ्या कृत्रिम सांध्यांना हिप प्रोस्थेसिस असे म्हटले जाते.

हे समजून घेण्यासाठी कृपया चित्रांचा आधार घ्या. हे ऑपरेशन करतांना पेशंटला भुल दिली जाते. डॉक्टर खुब्याच्या बाजुने एक कट घेतात व मांडीच्या हाडाभोवतीचे स्नायु बाजुला करतात-ज्यामुळे त्यांना हिप जॉईंट दिसु लागतो.

त्यानंतर हिप जॉईंटचा जो बॉल असतो, तो कट केला जातो व कृत्रिम सांधा तिथे लावला जातो. यासाठी अतिशय स्पेशल मटेरियलचा वापर केला जातो, ज्यामुळे हाड व सांधा जोडला जातो.

त्यानंतर हिपबोनचा पृष्ठभाग साफ केला जातो व त्याला रिप्लेसमेंट सॉकेट लावले जाते. मांडीच्या हाडाचा जो बॉलचा भाग असतो, तो या सॉकेटमध्ये बसवला जातो. त्यानंतर स्नायु व इतर भाग व्यवस्थितपणे टाक्यांनी बसवले जातात.

अशा प्रकारे हे ऑपरेशन केले जाते.

७. सांधेरोपणासाठी आवश्यक गोष्टी

१. कोणत्याही प्रकारचे शरीरात जंतुसंसर्ग करणे.

२. आपले पूर्वी असलेले आजार नियंत्रणात आणणे.

३. चांगल्याप्रकारचे ऑपरेशन थिएटर (Modular Operation Theatre with Laminar airflow system with positive pressure system with minimum movement) लागते जे विनोद हॉस्पीटलमध्ये आहे.

४. चांगल्या प्रकारचे इम्प्लांट (जे पार्टस असतात ते उत्तमोत्तम असले पाहिजेत)

५. आय.सी.यू. व चांगल्या प्रकारचे नर्सिंग स्टाफ.

शस्त्रक्रियेपूर्वी कोणत्या तपासण्या कराव्या लागतात ?

डॉक्टरांनी सांगितल्यानुसार सर्व रक्ताची तपासणी, हृदयाची, फुफ्फुसाची तपासणी, लघवीची तपासणी, दातांचे चेकअप, कोणतेही इन्फेक्शन (जंतुसंसर्ग) नाही याची तपासणी, त्वचेचे आजार याची तपासणी करणे आवश्यक असते.

८. शस्त्रक्रियेनंतरचे औषधोपचार

शस्त्रक्रियेनंतरचे औषधोपचार :

१. जिने, पायऱ्या चढताना, उतरताना, काळजी घेणे. सुरवातीला चढताना (तुम्ही ऑपरेशन न झालेल्या पाय पुढे टाकून जिना चढा आणि उतरताना ऑपरेशन झालेल्या पायाचा वापर करुन उतरा.) जसे जसे तुमचे स्नायू बळकट होतील व हालचाल वाढत जाईल तसातसा तुम्हाला जिना चढताना/उतरताना सोपे जाईल.

२. सांधेरोपणाचे आयुष्य हे १५ वर्षांपर्यंत असते. हे आयुष्य प्रत्येक रुग्णाबाबतीत

वेगळे असते. प्रोस्थेटीक भाग फिरवल्यामुळे घासले जातात व त्यांची सुक्ष्म झीज होत असते. जास्त काम असणाचे व जास्त कार्य करणाऱ्या रुग्णांमध्ये प्रोस्थेटीक रोपणाचे कार्य करण्याचे आयुष्य कमी होते.

३. कमरेची हालचाल काळजीपूर्वक करा. कोणत्याही प्रकारचा झटका कमरेला लागू देऊ नका.

४. फक्त डॉक्टरांनी सांगितलेलाच व्यायाम करा.

५. बसतांना पायावर पाय ठेवून बसू नका.

६. झोपल्यावर पाय एकमेकांवर ठेवून झोपू नका.

७. कपडे बदलतांना उभे राहून बदलू नका. खूर्चीवर किंवा बिछान्यावर बसा व मग कपडे घाला.

८. कमरेत वाकू नका. पाय खूप उचलू नका.

९. एकाच स्थितीत खुप वेळ बसू नका.

१०.मांडी घालू नका.

११.तुमच्या पायांमध्ये ६ इंचाचे अंतर असू द्या.

१२.गुडघे व पाय सरळ ठेवा. एकदम आत किंवा एकदम बाहेर ठेवू नका.

१३.हात असलेल्या कडक खूर्चीवर बसा. सोफा किंवा आरामखूर्ची टाळा.

१४.खूप छोट्या खूर्चीवर बसू नका. भसतांना गुडघा हा कमरेच्यावर येऊ देऊ नका. घरज पडल्यास उशीवर बसा.

१५.पाय घसरणार नाही ही काळजी घ्या.

१६. शौचास बसतांना युरोपियन टॉयलेट अथवा स्पेशल खुर्चीचा वापर करा.

१७. झोपतांना दोन पायांमध्ये उशी घेऊन झोपा.

१८. ऑपरेशन झालेल्या खुब्याच्या बाजूने झोपू नका.

१९. डॉक्टरांनी सांगितलेल्या साधनांचा वापर करा. उदा. काठी, वॉकर

२०. ऑपरेशननंतर लगेचच पलंगावरती पायाचे व्यायाम भुल उतरल्यानंतर चालु केले जातात.

२१. पुढील २४-४८ तासात, गुडघ्यातील नळी काढली जातात व ड्रेसींग बदलवले जातात व गुडघ्यांची हालचाल सुरु केली जाते.

२२. २-३ दिवसानंतर वॉकरच्या सहाय्याने उभे करुन चालविणे सुरु केले जाते. टॉयलेटसाठी कमोड चेअर (High Seat) वापरता येते.

२३. १५ दिवसानंतर टाके काढले जातात.

२४. ३ आठवड्यानंतर काठी घेऊन चालता येते.

२५. ४-६ आठवड्यानंतर पायऱ्या चढउतार करता येतात.

२६. रुग्णाला ५ दिवसानंतर हॉस्पिटल मधुन सुट्टी दिली जाते.

२७. ३ महिन्यानंतर गाडी चालविता येते.

२८. जर दोन्ही खुब्यांवरती ऑपरेशन झाले असल्यास, औषधोपचार व व्यायामाच्या वेळेत बदल होवु शकतो.

२९. फेरतपासणीसाठी ६ आठवडे, तीन महिने सहा महिने व नंतर प्रत्येक वर्षी एकदा दाखविणे गरजेचे असते. कोणतेही इन्फेक्शन (जंतुसंसर्ग) लवकरात लवकर औषधोपचार करुन बरे करणे गरजेचे असते.

तर मग आजंच खुब्याची
सांधाबदल शस्त्रक्रीया करुन
घ्या व
पुढील आयुष्य आरामात जगा,
तेही कुणाच्या आधाराशिवाय.

उपलब्ध सुविधा

अद्यावत आय.सी.यु. व ट्रॉमा सेंटर
अत्याधुनिक स्टेनलेस स्टील ऑपरेशन थिएटर
लॅमिनार एअरफ्लो सिस्टीम - पी.पी.एस.सह

डिजीटल एक्स-रे मशीन
डिजीटल मॅमोग्राफी
टेली - रेडीओलॉजी

सोनोग्राफी

Live 3D / 4D सोनोग्राफी

Real time Imaging
कलर डॉपलर

Abdominal USG
Obstetrics & Gynaecology USG
Transvaginal USG
Musculoskeletal USG
Anomaly Scan
Eye, thyroid & breast USG
USG guided procedure

फिजीओथेरपी

Shoulder C.P.M
Elbow C.P.M.
Knee C.P.M
Digital Traction System
Muscle stimulator

स्पेशल,प्रायव्हेट, डिलक्स सूट
एक्झिक्युटिव्ह रुमची सोय
२४ तास पाणी व विजेची सोय
जनरेटर व लिफ्टची सोय

विनोद हॉस्पीटलमध्ये खालील उपचार पध्दती उपलब्ध आहेत:

अस्थिरोग

- संपुर्ण गुडघा बदल शस्त्रक्रिया
- संपुर्ण खुबा बदल शस्त्रक्रिया
- संपुर्ण खांदा बदल शस्त्रक्रिया
- ॲक्सिडेंट
- फ्रॅक्चर
- संधीवात / सांधेवात
- मणक्याचे आजार / उपचार
- जन्मजात अस्थिव्यंग
- लहान मुलांचे हाडांचे आजार/उपचार
- इलिझारोव्ह शस्त्रक्रिया
- कमीत कमी टाक्यांची शस्त्रक्रिया (Minimal Invasive Surgery)

ऑर्थोस्कोपी

- दुर्बिनीद्वारे गुडघ्याची तपासणी
- गुडघ्याचे तंतु बदलण्याचे दुर्बिणीद्वारे ऑपरेशन
- खांद्याची दुर्बिणीद्वारे तपासणी व ऑपरेशन
- न जुळलेले व तिरपे जुळलेले हाडांचे ऑपरेशन

रेडीओलॉजी

- डिजीटल एक्स रे व एक्स रे प्रोसिजर
- ३ डी ४ डी रियल टाईम सोनोग्राफी
- पोटाची, डोळयांची, थायरॉईड, टेस्टीज, स्नायु, हाडांची सोनोग्राफी
- डिजीटल सोनोग्राफी
- कलर डॉपलर

विनोद हॉस्पीटल, जळगाव फोन: (०२५७) २२३५६५८,२२२०१११